

‘Müde’, een gedicht dat thematisch bij de Duitse Jugendstil behoort, lijkt me geen gelegenheidsgedicht van een dilettante. Uitvoerig onderzoek naar de muzikale betrekkingen tussen Berlijn, rond 1900 immers de Europese hoofdstad van de muziek, en Nederland is ongetwijfeld vruchtbaar en zal ook antwoord kunnen geven op de vraag naar Ottens status als muzikale dilettante en schrijver van liedteksten. Hoe de muzikale versie van Ottens liedtekst klinkt? De volgende uitreiking van de Else Ottenprijs is misschien een goede gelegenheid het lied ten gehore te brengen.

Jaap Grave

Schulbegegnungen im deutsch-niederländischen Grenzgebiet – Beispiele für gelungene Projekte.

De workshop *Schulbegegnungen* bestond uit twee delen. Het eerste deel was een presentatie van Charlotte Broersma, onderwijscoördinator van het Duitsland Instituut Amsterdam, waarin zij over het werk van deze stichting vertelde en enkele projectvoorbeelden met betrekking tot internationalisering voorstelde. Tijdens het tweede deel vertelde Hajo Oldermann over zijn concrete ervaringen met schooluitwisselingen.

Het *Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)* is een onafhankelijke, wetenschappelijke instelling gericht op de politiek, economie en geschiedenis van Duitsland vanuit Nederlands perspectief. De medewerkers houden zich bezig met onderzoek, onderwijs en informatievoorziening over het moderne Duitsland. Het DIA organiseert en ondersteunt congressen, symposia en lezingen over ontwikkelingen in Duitsland en de positie van Duitsland in Europa. Bovendien beheert en coördineert het instituut het Duitslandprogramma voor het Hoger Onderwijs van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

Vergroting van kennis over Duitsland en het doorgeven van deze kennis aan een breed publiek in Nederland zijn de belangrijkste doelstellingen. Het instituut wil als forum fungeren voor geïnteresseerden in binnen- en buitenland. Ter ondersteuning heeft het instituut een eigen documentatiecentrum. Tevens wordt nauw samengewerkt met Nederlandse en Duitse instellingen, hogescholen en universiteiten. Om zo breed mogelijk te kunnen informeren over Duitsland en de Duits-Nederlandse betrekkingen onderhoudt het instituut het internetportaal Duitslandweb (<http://www.duitslandweb.nl>).

De *onderwijsafdeling* richt zich tot docenten (in opleiding) en leerlingen van het middelbaar en voortgezet onderwijs. Hiertoe organiseert zij cursussen, seminars, lezingen en congressen over het moderne Duitsland. Met name docenten voor de vakken Duits, geschiedenis, maatschappijleer en geografie worden hiervoor uitgenodigd.

De docentenactiviteiten beogen met name inhoudelijke verdieping én verbreding van de kennis van de deelnemers. Daarnaast staat de vraag centraal hoe de stof op een ‘goede’ en aantrekkelijke manier in de klas te behandelen. Daarom besteden sprekers en didactici vaak aandacht aan de vakdidactische verwerking

van de onderwerpen en de onderwijsmaterialen die centraal staan. De afdeling stelt tevens lesmateriaal over Duitsland samen voor docent én leerling. Zo zijn de afgelopen jaren onder meer leerlingenboeken, de cd-rom 'Kruispunt Berlijn', een poster voor de aardrijkskundes (onderbouw/basisvorming) en enkele Lesbrieven uitgebracht. Recentelijk verscheen bijvoorbeeld opdrachtenmateriaal bij de film 'Good, Bye, Lenin!'. De afdeling verzorgt verder redactiewerk voor de onderdelen Onderwijs en Naslagwerk op het Duitslandweb. Om meer te weten: kijk op www.duitslandinstituut.nl en www.duitslandweb.nl.

Internationalisering: Het DIA stimuleert met haar activiteiten Duits-Nederlandse contacten en grensoverschrijdende samenwerking. Dit doet het instituut echter niet zoals de stichting Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs (Alkmaar/Den Haag), die zich bij uitstek richt op internationalisering (in brede zin) van het Nederlandse onderwijs en hiertoe subsidies ter beschikking stelt en programma's ontwikkelt. Wel doet het DIA dit door activiteiten in Nederland te organiseren en het internetportaal Duitslandweb zodanig in te richten, dat men geprikkeld wordt contact aan te gaan. Om dit contact te leggen biedt het DIA informatie of juiste doorverwijzingen, zodat men het EP of mogelijke partnerinstellingen en -scholen in Duitsland weet te vinden.

Tevens wordt heel concreet de ontmoeting en uitwisseling gestimuleerd tijdens cursussen voor docenten (in opleiding) Duits en geschiedenis, die plaats hebben in het *Haus der Geschichte* (Bonn). Tijdens deze programma's staat niet alleen de museumdidactiek centraal, maar ook een kennismaking met het Duitse onderwijs (systeem dan wel hospiteren) en collega's ('Begegnung'). Ook het programma dat in 2003 en 2004 in Berlijn is aangeboden bood Nederlandse docenten de kans de onderwijspraktijk in Duitsland te leren kennen en vakcollega's te ontmoeten.

Een bijzonder internationaliseringsproject dat het DIA in 2004 opzette was *Editie Berlijn*. Een pilot-project waarbij zes leerlingen van het Amsterdamse Montessori College Oost (VMBO) Berlijn bezochten en over hun belevenissen in de stad een krant maakten. Tijdens het bezoek vond een uitwisseling op de Ferdinand-Freiligrath-Oberschule in de Berlijnse wijk Kreuzberg plaats. Beide scholen kenmerken zich door een bijzonder onderwijssysteem en een groot aantal allochtone leerlingen.

Deze krant vol foto's, interviews, artikelen, reportages en gedichten werd op 30 juni 2004 gepresenteerd.

Doel van het project was om jongeren zelf over Berlijn te laten vertellen (in hun eigen taal en over hun interesses) en daarmee uiteindelijk andere jongeren op een zeer directe manier aan te spreken, te interesseren en enthousiasmeren voor Duitsers en Duitsland (Berlijn). Aan scholen, docenten en specifiek ook schoolkrantredacties is de krant verzonden met aanvullende informatie over het project. *Editie Berlijn* dient bovendien als voorbeeldproject dat als een olievlek in onderwijsland zou kunnen werken:

- daarmee is aangetoond dat het met een didactisch zware groep mogelijk is om een dergelijk project te organiseren en aan leraren duidelijk gemaakt: schroom niet, doe dit ook met uw leerlingen.

- de eigen ervaringen werden met anderen gedeeld: op de website is de krant als PDF en als worddocument met de projecthandleiding (met do's en don'ts en tips etc.) downloadbaar. Op die manier worden zo veel mogelijk drempels weggehaald.

De krant, de handleiding en het idee zijn ook interessant als lesmateriaal of toepasbaar op het schoolkrantproject waarbij een andere stad in Duitsland wordt bezocht of op een uitwisseling die hoofdzakelijk virtueel plaats heeft.

Onder deze directe link vindt u het webdossier op het Duitslandweb over het gehele project:

www.duitslandweb.nl/dossiers/Schoolkrant/Editie_Berlijn/Het_project.html

Charlotte Broersma

6. Kolloquium der Fachvereinigung Niederländisch 2006 in Münster

Am 25. und 26. September 2006 findet zum sechsten Mal das Kolloquium der Fachvereinigung Niederländisch (FN) statt. Veranstaltungsort ist in diesem Jahr Münster. In Kooperation mit der Westfälischen Wilhelms-Universität wird das Kolloquium im Fürstenberghaus am Domplatz tagen. Alle Mitglieder sind herzlich eingeladen, auch Nicht-Mitglieder sind willkommen!

Auf dem Programm stehen eine Fülle von Veranstaltungen zu aktuellen Entwicklungen in der Didaktik des Niederländischen in den verschiedenen Bildungsbereichen. Unterrichtsbezogene und sprachenpolitischen Neuerungen geben Anlass zum Gedankenaustausch: In praxisnahen Workshops sollen neue Projekte und Materialien vorgestellt werden, eine Werkstatt lädt zum Ausprobieren ein, Vorträge geben Anregungen aus relevanten literatur- und kulturwissenschaftlichen Bereichen. Interessante Beiträge werden angeboten zur Mediendidaktik, zum Einsatz von Kunst im Sprachenunterricht, zur Nutzung der Grenz Nähe im interkulturellen Lernen, zur Zertifizierung u.a. Auch ein kulturelles Abendprogramm ist geplant. Einen besonderen Anlass zum Feiern bildet zudem das 20-jährige Bestehen der Fachvereinigung Niederländisch, die 1986 in Münster gegründet wurde.

Eröffnet wird die Veranstaltung durch einen Vortrag des belgischen Essayisten, Kolumnisten und Dichters Geert van Istendael, der vor allem durch Bücher wie *Het belgisch labyrint of De schoonheid der wanstaltigheid* (1989) und *Mijn Nederland* (2005) bekannt wurde.

Nähere Informationen zu Programm, Anmeldung, Beitrag und Unterkunftsmöglichkeiten finden Sie auf der Homepage der Fachvereinigung (www.fvnl.de/colloquium). Kontaktadresse/Anmeldung: Frank Kröger, Haus der Niederlande, Alter Steinweg 6/7, 48143 Münster, Tel. 0251 83 285 27 (Donnerstags von 09:00 bis 13:00 Uhr), Fax: 0251 83 285 30. E-Mail: colloquium@fvnl.de